

SKANDINAVIENS ARTER AF TINEIDGRUPPEN
PLUTELLIDÆ (STAINI.)

AF

H. D. J. WALLENGREN.

De till denna grupp hörande arter af familjen *Tineides* skilja sig från alla öfriga genom följande karaktärer:

Båda könens vingar fullt utbildade. Hufvudet ofvan tätt ullhårigt. Antennerna kortare än framvingarne, under hvilan rakt framåtsträckta; deras basled naken eller genom fjäll tilltjocknad, alltid normal, ej utvidgad till ögonlock. Tungan hornartad, spiralförmig. Maxillarpalperna små, enkla eller inga. Labialpalperna fullt utvecklade, oftast rakt framåtsträckta, sällan hängande; mittleden alltid på undre sidan med en lång, bred eller spetsig, utöfver änden räckande buske af hår eller fjäll, ur hvilken sista leden, som är kort, framstår. Framvingarne mer eller mindre långsträckta, ofta med sikelförmig spets; 12 nerver; dorsalnerven mot basen gaffelförmig; subdorsalnerven blott tydlig mot vingkanten; diskfältet slutet; radialefält finnes eller saknas; fransarne korta. Bakvingarne aflångt äggförmiga; framkanten mot basen ej utvidgad; utkanten strax bakom spetsen ej insvängd och framom analhörnet ej intryckt; diskfältet slutet; två mediannerver och tre abdominalnerver; fransarne högst en gång så långa som vingens bredd. Oceller finnas eller saknas. Larven har 16 fötter och lefver oftast enslig emellan sammanspunna blad eller frukter.

Till vår fauna höra följande slägten, deribland åtskilliga arter finnas, som på framvingarne hafva liksom *Hyponomeutidæ* en mörk fläck i vingmembranen, liknande ett vingmärke:

- A) Palperna hängande. (Palpi penduli). I. EIDOPHASIA.
B) Palperna rakt framåtsträckta. (Palpi porrecti).

- 1) Framvingarnes disk utan uppstående fjällknölar. (In disco al. ant. fasciculi squamarum erecti desunt).
- a) Framvingarnes spets ej sikelformig. (Apex al. ant. minime falcatus).
- (1) Bakvingarnes radial- och subradialgrenar komma ur diskfältet skilda från hvarandra. (Ramulus radialis & ram. subradialis al. post. disjuncti ex areola discoidali orientes).
- (a) Bakvingarnes subradialgren tvågrenig; palpernas fjällbuske längre än sista palpleden. (Ramulus subradialis al. post. biramosus; fasciculus palporum articulo eorum ultimo longior) 2. PLUTELLA.
- (b) Bakvingarnes subradialgren enkel; palpernas fjällbuske kortare än sista palpleden. (Ramulus subradialis al. post. simplex; fasciculus palporum articulo eorum ultimo brevior) 3. CAUNACA.
- (2) Bakvingarnes radial- och subradialgrenar komma ur diskfältet i gemensam stam. (Ramulus radialis & ram. subradialis al. post. in trunco communi conjuncti ex areola discoidali orientes).
- (a) Oceller finnas; palpernas fjällbuske kortare än eller lika lång med sista palpleden. (Ocelli adsunt; fasciculus palporum articulo eorum ultimo aut brevior aut eo longitudine æqualis) 4. CEROSTOMA.
- (b) Oceller saknas; palpernas fjällbuske längre än sista palpleden. (Ocelli desunt; fasciculus palporum articulo eorum ultimo longior) 5. CREDEMNON.
- b) Framvingarnes spets sikelformigt tillbakaböjd; bakvingarnes radial- och subradialgrenar komma ur diskfältet i gemensam stam. (Apex al. ant. falcatus; ramulus radialis & ram. subradialis al. post. in trunco communi conjuncti ex areola discoidali orientes) 6. PERICLYMENOBIUS.

- 2) Framvingarne med uppstående fjällknölar i disken. (In disco al. ant. fasciculi squamarum erecti adsunt).
- a) Oceller finnas; framvingarnes spets ej sikelformig. (Ocelli adsunt; apex al. ant. minime falcatus) 7. TRACHOMA.
- b) Oceller saknas; framvingarnes spets sikelformig. (Ocelli desunt; apex al. ant. falcatus)..... 8. THERISTIS.

1. Släktet EIDOPHASIA (STEPH.)

Antennerna mot basen genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna hängande; mellersta leden med smal och spetsig hårbuske, som är kortare än sista palpledén. Framvingarne breda, med rundad, ej sikelformig spets; utan uppstående fjällknölar i disken; deras nervgrenar enkla. Bakvingarne aflångt äggformiga; utkanten jämnt böjd; spetsen rundad; nervgrenarne enkla; inskjutningsfält finnes. Oceller finnas. Maxillarpalperna små.

1. **E. messingiella** (F. R.): hufvudhåren rostgula; antennerna bruna, på midten och i spetsen hvita, med mörka ringar; framvingarne glänsande bruna, med smalt, blekgult, stundom afbrutet och blott genom en fläck i inkanten antydt tvärband, och en dylik större eller mindre fläck i framkanten nära vingspetsen; bakvingarne brungrå. L. e. vsp. 15—16 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 44. 94.

Förekommer på fuktiga ställen, sällsynt. Inom Sverige funnen enligt exemplar i Riksmuseum. Äfven i Danmark.

2. Släktet PLUTELLA (SCHRK.)

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta; mellersta leden med spetsig hårbuske, som är längre än sista palpledén. Framvingarne bakåt föga bredare; spetsen ej sikelformigt tillbakaböjd; inga uppstående fjällknölar i disken; nervgrenarne enkla. Bakvingarne aflångt äggformiga; utkanten jemnt böjd; spetsen skarp; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet skilda från hvarandra; den senare grenen tvågrenig; inskjutningsfält saknas. Oceller finnas. Maxillarpalperna små.

1. **P. cruciferarum** (ZELL.): hufvudhåren och thorax hvita eller blekt ockragula; skuldertäckarne bruna; framvingarne bruna, vid framkanten grå, med vit eller ockragul strimma längs inkanten; denna strimma öfverskjuter det mörka vingvecket med 2—3 rundade tänder; i framkanten finnas nära vingspetsen några matta, mörka småfläckar. L. e. vsp. 15—16 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 44. 96.

Var. annulatella (H. S.): strimman i framvingarnes inkant antydes blott genom två ljusa fläckar.

Larven, som är bredast på midten, är till färgen vackert grön och uppehåller sig på undre sidan af näringsplantans blad, der den är öfvertäckt af en tunn silkesspånad. Den lefver på kål och andra cruciferer.

Arten är under sommarn allmän i hela Sveige, Norge och Danmark.

2. **P. porrectella** (LIN.): hufvudhåren och thorax gulhvita; skuldertäckarne ljusbruna; framvingarne gulhvita, streckade af ockragult och blekbrunt, samt ega ett mörkbrunt, vågigt streck från basen längs vingvecket och nära intill vingspetsen; utkanten brun med svarta fläckar. L. e. vsp. 17—18 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 44. 95.

Larven smutsgrön med svarta vårtor och mörk rygglinie samt brunaktigt hufvud. Den lefver mellan de sammanspunna hjertbladen på *Hesperis matronalis*, men förstör äfven de unga skotten på vitkål och skall också lefva på *Anchusa officinalis* och *Cheiranthus*-arter.

Der och hvar ej sällsynt under Maj och Juni månader i trädgårdar uti södra Sverige och Norge samt i Danmark.

3. Slägtet CAUNACA N. GEN.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med spetsig hårbuske, som är mycket kortare än sista palplederna. Framvingarne bakåt föga bredare; spetsen ej sikelformigt tillbakaböjd; inga uppstående fjällknölar i disken; nervgrenarne enkla. Bakvingarne aflångt äggrunda; utkanten jämnt böjd; spetsen skarp; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet skilda från hvarandra;

den senare grenen enkel; inskjutningsfält finnes åtminstone antydtd. Oceller finnas. Maxillarpalper små.

1. **C. bicingulata** (ZELL.): hufvud och thorax hvitaktiga; framvingarne breda, baktill sneda, hvitaktiga, marmorerade af ljusbrunt, med en bred, brun, långsgående strimma, som utgår från basen och sträcker sig utöfver midten samt i hvilken den hvitaktiga inkanten gör två runda utsprång, stundom så att de helt genombryta den bruna strimman; antennerna enfärgade. L. e. vsp. 17—18 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 45. 97.

Under Maj och Juni månader funnen i S. Lappmarken.

2. **C. annulatella** (CURT.): hufvud och thorax gråaktiga; framvingarne långsträckta, från midten tillspetsade, gråbruna, med ljusgrå inblandning och mot framkanten mörkt marmorerade; inkanten blekt ockragul, med ett utsprång nära basen, ett vid midten och ett bakom midten, alla spetsiga; antennerna tydligt brunringlade. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 45. 98.

Under Maj och Juni månader här och der i Sverige, ända upp i Lappmarkerna, samt i Norge.

3. **C. senilella** (ZETT.): hufvud och thorax ljust gråbruna; framvingarne långsträckta, från midten tillspetsade, gråbruna, bakåt snedt hvitgrå och marmorerade med brunt och grått, i inkanten med två hvitgrå, genom svarta ställen skilda fläckar, af hvilka den inre sträcker sig in i midten af disken och den yttre för enar sig med utkantens färg. L. e. vsp. 20—21 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 45. 99.

Larven skall lefva på *Arabis*.

Under Juni, Juli och Augusti månader i Lappmarkerna och Finmarken.

4. Slägtet CEROSTOMA LATR.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med bred hårbuske, som är kortare än eller lika lång med sista palplederna. Framvingarne tämligen långsträckta; spetsen ej utdragen eller sikelformigt tillbakaböjd; inga uppstående fjällknölar i disken; carpal-

grenen antingen enkel eller tvågrenig. Bakvingarne från midten afsmalnande utåt; spetsen ej synnerligen skarp; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller finnas. Maxillarpalperna små. Framvingarnes fransar i anahörnet ej utdragna.

1. **C. sequellum** (LIN.): hufvud och thorax hvitaktiga; framvingarne hvita, bruntöckniga, med talrika svarta streck och fläckar i framkanten, samt i inkanten en svart, tandad strimma, som räcker till midten; fransarne hvita, svartfläckiga. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 45. 101.

Varierar derigenom att inkantens tandade strimma mer eller mindre upplöses i fläckar, hvilka till antalet vanligen äro tre, hvaraf en vid basen, en halfkretsformig strax der bakom och en snedt firsidig i midten; dessutom förena sig framkantens fläckar stundom till korta tvärband, som gå ett stycke inåt disken, och stundom återigen förena de sig till tvänne i framkanten stående bågar.

Larven är ljusgrön med blekare, långsgående linier och lefver på lind, pil och lönn.

Under Juli och Augusti månader träffas arten i södra och mellersta Sverige, i södra Norge och i Danmark.

2. **C. vittellum** (LIN.): hufvud och thorax grå; framvingarne grå eller svartaktiga, brunvattrade, med svart, tandad strimma i inkanten, svart punkt i anahörnet och svart streck i vingspetsen; fransarne ofläckade. L. e. vsp. 18—20 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 45. 100.

Var. carbonella (HÜBN.): framvingarne svartbruna, enfärgade, blott i framkanten blekare.

Varierar dessutom derigenom att framvingarne äro än hvitgrå, än brungrå och att inkantens strimma upplöser sig i två fläckar, den inre tresidig, den yttre firsidig; från dessa utgå ofta två smala, matta tvärband till framkanten; vidare går stundom från basen längs åt framvingarne en smal, mörk, slingrande linie, eller ända ut i vingspetsen ett bredt, svartbrunt band.

Larven har hufvudet och bröstfötterna svarta; längs ryggen går ett bredt band af tresidiga fläckar, hvilka till hälften äro brunrödaktiga och till hälften hvita; längs sidorna går en hvit, genombruten linie. Lefver på alm, bok och *Lonicera*.

Förekommer under Juli och Augusti månader i södra Sverige och Norge samt i Danmark.

3. **C. radiatellum** (DON.): hufvud, thorax och framvingar till färgen varierande, grå, gula, kanelbruna eller svartbruna; framvingarne breda, glanslösa, med svart fläck i anahörnet, antingen enfärgade eller med talrika mörkare streck, eller med en mörkare, långsgående strimma från basen till utkanten. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 45. 102.

Varierar i oändlighet, men skiljes från följande genom de glanslösa, jämförelsevis breda framvingarne.

Larven varierar likaledes mycket till färgen, från gräsgrönt till gröngult eller vaxgult; segmentinskränningarna och vårtorna äro ljusare. Den lever på ek.

Träffas under Maj och Juni månader samt sedan återigen på hösten i södra och mellersta Sverige och Norge samt i Danmark.

4. **C. parenthesesellum** (LIN.): hufvudet blekare, men thorax och framvingarne mörkare, kanelbrunaktigt grå eller rödaktigt kanelbruna; de senare jämförelsevis smala, glänsande, med hvit strimma i framkanten från basen till midten och stundom derifrån en smalare till vingspetsen samt stundom åtföljd af en mörk strimma. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 45. 103.

Varierar derigenom att framkantens hvita strimma stundom ersättes genom en smal rand i sjelfva kanten eller helt och hållet saknas. Arten skiljes lättast från föregående genom de smala, glänsande framvingarne.

Larven gulaktigt grön eller gräsgrön, med två, af gulaktiga punkter bestående linier längs den mörkare ryggen samt hvita sidolinier. Hufvud, nacksköld och bröstfötter brunaktiga. Lever på ek och bok.

Tämligen allmän under Juli och Augusti månader i Sverige, Norge och Danmark.

5. Släktet CREDEMNON N. GEN.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med hårborste, som

är längre än sista palpledén. Framvingarne med utdragen, ej sikelformigt tillbakaböjd spets; inga uppstående fjällknölar i disken; carpalgrenen oftast enkel, sällan tvågrenig. Bakvingarne tämligen tillspetsade; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller saknas. Maxillarpalper små. Framvingarnes fransar bakom spetsen korta, i anallhörnet utdragna.

1:mo) *Framvingarnes fransar i anallhörnet rundade.*

1. **C. sylvellum** (LIN.): hufvud, thorax och framvingar guldgula; de senare smalare, med två sneda, i yttre kanten vinkelade, kanelbruna tvärband, som vid vingens framkant äro genombrutna. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 104.

Larven gulaktig; den mörkare ryggen infattad af en hvitaktig linie; de hårbärande punkterna hvitaktiga och svarta. Lefver på ek.

Under höstmånaderna ej sällsynt i södra och mellersta Sverige och i Danmark.

2. **C. alpellum** (FABR.): hufvud, thorax och framvingar blekt ockragula; de senare bredare, med ljusbrun, nätformig teckning och två mörkbruna, snedstående fläckar i inkanten, hvilka ej hinna öfver vingens midt. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 105.

Larven skall lefva på ek.

Arten förekommer i Juli och Augusti månader i Skåne och Danmark.

2:do) *Framvingarnes fransar bilda i anallhörnet en framskjutande vinkel.*

3. **C. lucellum** (FABR.): hufvud och midten af thorax hvita; skuldertäckarne bruna; framvingarne lädergula; de senare bredare, med tät, brunaktig, nätformig teckning och smal, till midten räckande, hvit strimma i den, stundom med två mörkare, otydliga fläckar tecknade inkanten. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 106.

Larven gräsgrön eller gulgrön, med svarta punkter och enstående, svarta hår på dessa. Den lefver på ek.

Arten är under Juli och Augusti månader ej sällsynt i södra och mellersta Sverige och i Danmark.

6. Släktet PERICLYMENOBIUS N. GEN.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med hårborste, som är minst dubbelt längre än sista palplederna, hvilken är kort och fin. Framvingarne med utdragen, sikelformigt tillbakaböjd spets; inga uppstående fjällknölar i disken; carpalgrenen tvågrenig. Bakvingarne från midten tillspetsade; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller saknas. Maxillarpalper små. Framvingarnes fransar i anahörnet rundade. Larven lever på *Lonicera*.

1:mo) *Framvingarnes spets svagt tillbakaböjd.*

1. **P. falcellus** (SCHIFF.): hufvud och thorax hvita; skuldertäckarne bruna; framvingarne kanelbruna, i framkanten gulbruna, i inkanten bredt halmgula, gråpuddrade, med en svart, långsgående fläck i vingvecket och ett hvitt snedstreck på tvärnerven. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 47. 112.

Larven på ryggen grå, med svarta, hvitringlade punkter, en hvit linie längs hvardera sidan; hufvudet brunt.

Under Juli månad i södra Sverige sällsynt.

2:do) *Framvingarnes spets starkt tillbakaböjd.*

2. **P. xylostellus** (LIN.): hufvud och thorax hvitgula; skuldertäckarne bruna; framvingarne kanelbruna; inkanten bredt blekgul, framtill begränsad af en hvit linie, som baktill böjer sig inåt disken, snedt mot framkanten, hvilken den likväl ej upphinner. L. e. vsp. 21—22 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 111.

Larven blekt gulgrön, med bredt, brunaktigt band längs ryggen och svarta, hvitringlade punkter, hvit rygglinie och längs sidorna två hvita linier.

Under Juli och Augusti månader ej sällsynt i Sverige, södra och mellersta Norge samt i Danmark.

3. **P. nemorellus** (LIN.): hufvud och thorax gulaktigt hvita; skuldertäckarne bruna; framvingarne halmgula, med brunaktiga nerver, ett långsgående brunt streck samt på vingvecket en svart punkt. L. e. vsp. 23—24 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 110.

Larven grå, med hvit, på midten bredare längslinie och hvita sidopunkter, som bära svarta hår; 2:dra, 5:te och 9:de segmenterna bruna, med svarta snedstreck på sidorna; hufvudet svartpunkteradt.

Under Juli och Augusti månader i södra och mellersta Sverige och i Danmark.

7. Släktet TRACHOMA N. GEN.

Antennerna mot basen antingen icke eller genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta; mellersta leden med bred, rundad hårbuske, som är längre än sista palpleden. Framvingarne tämligen breda; spetsen starkt utdragen, men ej sikelformigt tillbakaböjd; uppstående fjällknölar finnas i disken; carpalgrenen tvågrenig. Bakvingarne breda, småningom tillspetsade; radial- och subradialgrenarne komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller finnas. Maxillarpalperna små. Framvingarnes fransar bakom vingspetsen korta, i anahörnet rundadt framstående.

1:mo) *Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade.*

1. **T. asperellum** (LIN.): hufvud, thorax och framvingar smutsigt gulhvita; de senare fint svartpunkterade, med en stor, skroflig, blåsvart, triangulär fläck bakom och ett kort, svart tvärstreck innanför midten af inkanten samt två firsidiga, mattare fläckar i framkanten och en sådan vid tvärnerven. L. e. vsp. 21—22 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 107.

Larven vackert ljusgrön, med två hvita längsstreck på hvardera sidan om ryggen. Lefver på ek, plommonträd, körsbärsträd, äppleträd m. m.

Under Juli och Augusti månader i södra och mellersta Sverige, södra Norge och i Danmark.

2. **T. scabrellum** (LIN.): hufvud och thorax hvitgrå, den senare med två bruna linier; skuldertäckarne bruna; framvingarne hvitgrå, med brun infattning omkring nerverna, i inkanten mörkbruna; tre svarta fjällknölar nedanför vingvecket och ett rakt, svart streck i vingspetsen. L. e. vsp. 21—22 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 108.

Larven ljusgrön, med bred, vit linie längs ryggen och små svarta vårtor. Lefver på äppleträd och plommonträd.

Under Juli och Augusti månader i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

2:do) *Antennerna mot basen genom fjäll tilltjocknade.*

3. **T. horridellum** (TREIT.): hufvud, thorax och framvingar mörkt gråbruna; de senare längs inkanten svartaktiga, med 3 svarta, uppstående fjällknölar nedanför vingvecket. L. e. vsp. 18—19 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 46. 109.

Larven skall lefva på äppleträd och slånbuskar.

Sällsynt under Juli och Augusti månader i södra Sverige och i Danmark.

8. Släktet THERISTIS HÜBN.

Antennerna mot basen ej genom fjäll tilltjocknade. Labialpalperna rakt framåtsträckta, mellersta leden med spetsig hårbuske, som är betydligt längre än sista palplederna. Framvingarna långsträckta; spetsen starkt utdragen, slidformigt tillbakaböjd; uppstående fjällknölar finnas i disken; carpalgrenen tvågrenig. Bakvingarna långsträckta, med rundad utkant; radial- och subradialgrenarna komma ur diskfältet med gemensam stam; den senare grenen enkel. Oceller saknas. Maxillarpalper saknas. Framvingarnes fransar bakom vingpetsen korta, i anahörnet rundadt framstående.

1. **Th. mucronella** (SCOP.): hufvud, thorax och framvingar blekt gulgrå; de senare med svartaktig, långsgående strimma från basen till midten och en svart, uppstående fjällknöl derunder; stundom äro nerverna bruna. L. e. vsp. 24—26 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 47. 113.

Larven blekt brungrå; längs ryggen en vit linie, som bakåt blir svartaktig; längs hvardera sidan en rad firsidiga fläckar och på de 2 första segmenten aflånga, svartbruna fläckar; hufvudet brunt. Lefver i smärre sällskap under gemensam väfnad på *Evoonymus europeus*.

Sällsynt under Augusti och September månader i Skåne och Danmark.

